

TR TÝDENÍK ROZHLAS

V TOMTO ČÍSLE

Nebeští jezdci
se vrací –
tentokrát na ČRo 3

www.tydenikrozhlas.cz

Helena Štáchová:
Člověk musí mít
se životem trpělivost

17/2008 ■ 21 Kč

■ **STRANA 8**

Poručili jsme větru,
dešti – fejeton
Ivana Klímy

■ **STRANA 9**

Příběhy 20. století –
cyklus dokumentů
očíma Adama Drdy

■ **STRANA 19**

Přitažlivost světa
knihy – zveme vás
na knižní veletrh

ČESKÝ ROZHLAS

Člověk musí mít se životem trpělivost

Je to jako vždycky: u pokladny Divadla Spejbla a Hurvínka visí cedule Vyprodáno, na internetu naleznete údaj, že nové cédéčko S+H obsadilo první místo v hitparádě nejprodávanějších CD s mluveným slovem. Ředitelka divadla Helena Štáchová – mimochodem nápadně podobná slavné Máničce –, se právě vrátila ze zahraničního turné a má málo času. Z úspěchu alba Hurvínkova zlatá zebra má ovšem radost: „Vidíte – a přitom je to vlastně naučná deska, která vznikla jako reakce na četná zranění dětí při dopravních nehodách. O to víc mě její úspěch těší.“

Foto Jarka Šnajberková

Jak si vysvětlujete, že stále máte tolik diváků? Protagonisté divadla se nemění, a přesto nevycházejí z módy...

Omyl, vůbec nejsou stejní, nejsou to žádné konzervy. Jejich trvalá obliba podle mne plyne právě z toho, že se proměňují – nenápadně, postupně, časem. Jsou jiní s každým novým autorem i interpretem. Naše figurky prodělaly velký vývoj, mají jiný slovník a herecký projev, jiná témata a zápletky příběhů. Hurvínok s Máničkou si na začátku přece onikal! Na jejich scénky by se dnešní děti už sotva dívaly.

Je stále zájem i o představení pro dospělé?

Miloš Kirschner měl nejslavnější éru „dospělých“ představení v do-

bách, kdy se říkalo, že u nás se hraje o „zlatou mříž“. Bylo natřískáno, lidé k nám chodili na politické vtipy, které neměly v tehdejší divadelní nabídce obdoby. U nás totiž tiše panovala svoboda. Dnes bychom s vtipkováním nevystačili, musíme vybírat jiná témata. Pokud naše divadlo pořád zajímá i dospělé diváky, pak je to myslím i proto, že pro ně mají loutky kouzlo návratu do dětství a špetku sentimentu. Navíc Hurvínok se Spejblem si mohou na jevišti dovolit víc než živý herec, mohou být otevřenější, leccos se od nich snese. Dospělí jdou s dětmi s chutí i na dětské hry, rádi si připomenou, jak kdysi sami chodili na Hurvínka. Prostě – funguje generační předávání štafety kolíku. A je tu ještě jedna věc: loutkové divadlo jako takové

podle mne stále přetrvává jako určitá exkluzivita, divák se tu setkává s poctivou rukodělnou prací, za každým představením je cítit um a bravura člověka. Nejen herecká, ale i vodičská.

Dnešní děti jsou zvyklé na dynamickou, akční podívanou. Jak na to reagujete?

V jistém smyslu jim musíme vyjít vstříc. Počítáme s tím, že vnímání dnešních dětí je takzvané klipové, jsou zvyklé na rychlou akci, časté změny. Pokud něco trvá déle, už přepínají. Respektujeme, že jsou z obrazovky a počítačových her nastaveny na jinou rychlost, už jim nemůžeme hrát epické příběhy z minulých let, nudilo by je to. Jsme tedy také akční – měníme světla, střídáme insce-

nační prostředí, překvapujeme rychlými změnami situace. Ale všechno má své hranice, které nehodlám překročit. V našem divadle bude humor vždycky laskavý, nikdy tu nenajdete brutalitu, nikdy nepoteče krev. Před časem jsme zaznamenali zajímavý úkaz – když po revoluci začaly přicházet do kin akční animované filmy, děti i rodiče začali opouštět kulturní akce domácí provenience, šli za novými zážitky. Ale brzy se vrátili. Jejich „hvězdou“ je opět Krteček, Pat a Mat i Hurvínok. Ty postavky považují za své, jsou jim srozumitelné, podobají se jim.

Jaké by podle vás mělo být současné divadlo pro děti?

Možná to bude znít trochu mentorsky, ale myslím, že by mělo mít

poslání, rozvíjet představivost, city, smysl pro poezii, učit správněmu vyjadřování a komunikaci. Mělo by zkrátka kultivovat a dávat dětem to, co jim nedává dnešní svět, počítače ani filmy. Nesmí být ovšem didaktické, to by děti nebraly.

Máte za sebou těžká léta: divadlo se muselo stěhovat, zemřel váš manžel Miloš Kirschner, prožila jste soud o autorská práva i těžkou nemoc. Co bylo nejtěžší?

A to jste ještě nevyjmenovala všechno... V dané chvíli vám vždy připadá nejhorší to, co právě prožíváte. Když jsem přišla o dítě – byt bylo úplně maličké a nestačila jsem se s ním sblížit –, připadalo mi to strašné, bála jsem se, že už nikdy žádné mít nebudu. Při autonehodě jsem přišla o tvář, což je pro ženskou příšerná situace. Ztratila jsem nejen životního, ale i pracovního partnera a na mňa bedra spadl veškerý provoz divadla. A když jsem těžce onemocněla, to už šlo o život.

Do toho přišly ještě soudní tahy...

Lidská síla má určité hranice, tehdy jsem myslela, že už dál nemůžu. Ve chvíli, kdy mě začalo bolet, jsem měla pocit, že té hranice bylo dosaženo. Určitě se tím nastarovala i moje nemoc, která je psychosomatického původu. Ale pokud vám záleží na divadle, na liddech, kteří ho dělají, pokud dostáváte nádherné dopisy od těch, kteří mají ty vaše figurky rádi, nemůžete říct, že půjdete od toho. Měla jsem spoustu důvodů všech – no zlé překonat.

Helena Štáchová s uměleckým šéfem Divadla S+H Martinem Kláskem a loutkami, které zná v Česku opravdu každý
Foto Supraphon

Příznivý soudní verdikt jistě ovlivnila i veřejnost, která vám fandila, nemyslíte?

Nevím, spíš jsem měla dojem, že karty byly od samého začátku rozdány jasně, nechápala jsem, jak vůbec došlo k soudu a proč se vlekl osm let. Vždyť druhá strana neměla nic jiného než svou chamtivost, já měla doklady, že jsem v právu. Podle mého laického pohledu stačilo sejít se a ukázat si všechny ty papíry. Jenže oni mi dokázali ničit život, práci, pomlouvali mě... V Plzni vycházely články, že by si ode mne pes kůrku nevzal. Jsem prý asociální, přitom mi šlo o zachování divadla.

Můžete stručně připomenout, oč vlastně šlo?

Josef Skupa neměl děti, po jeho smrti získala autorská práva paní Skupová. Když zemřela, odkázala všechno své sestře a ta zas domovu důchodců, kde žila. Domov neměl právní subjektivitu, proto se to celé rozplynulo. Ale najednou se záhadně objevila nějaká sestřenice, která umírala v jiném domově důchodců, a odkázala práva Ústavu sociální péče. A ten právní subjektivitu měl.

Spor se týkal loutek?

Vůbec o ně nemělo jít, vždyť Josef Skupa ty figurky ani nevytvořil, ani nepojmenoval, na to jsem měla doklady od něho samotného. Neměl na ně autorská práva, byl pouze interpret. Práva, která podivnou cestou přešla na onen Ústav sociální péče, byla jen na to, co Skupa vytvořil, tedy na jeho hlasové nahrávky a na hru, která se kdysi v divadle hrála. To je všechno. Ale oni přesto trvali na právech na loutky, protože by je rádi prodali.

V divadle jste začínala jako herečka, k Máničce později přibyla i role bábin. Dnes jste i autorka, režisérka a hlavně ředitelka divadla. Ta poslední profese pro vás musela být zpočátku dost složitá, ne?

Co jsem měla dělat, když to na mne všechno spadlo? Nikdy jsem nechtěla šéfovat, tyhle ambice nemám, vždycky jsem byla nekonfliktní člověk. Když zemřel manžel, pražský magistrát mě vyzval,

abych tu funkci vzala. Váhala jsem, jenže kolegové se báli, že by sem přišel někdo cizí, tak mě přemluvili. V mé osobě měli přece jen záruku, že bude zachována poetika Miloše Kirschnera. Lecos jsem díky životu s Milošem znala, ale bylo hodně složité nahlédnout do všech tajů managementu. Najednou tu byla starost o výběr repertoáru, o zajištění existence divadla, ale i hmotná zodpovědnost.

V čem jste jiná Mánička než vaše předchůdkyně?

Asi ve všem. První Máničkou byla pěvkyně plzeňské opery Anna Kreuzmannová, která měla neuvěřitelně vysokou a upípanou fisulu a také manýry velkých hvězd. Byly s ní problémy, Skupa s ní nemohl moc počítat, proto její roli omezil. Pak přišla Božena Veleková, ta už byla modernější. Já začala představovat současnou holčičku se vším všudy, s jiným charakterem a zdravější komunikací, ke klukům jsem se chovala jako rovnocenný partner. Mánička se prostě změnila. I vzhledem – její podobu ovlivnil můj obličej, zdědila po mně i brýle.

Proč přibyla do hurvínkových příběhů bábin?

Na můj podnět. Prála jsem si, aby Mánička měla ženskou protihráčku. Připadalo mi, že ženský element v divadle chybí. A Mánička mi nestačila. Bylo mi možná trochu líto, že Miloš Kirschner má

Helena Štáchová se Zlatou deskou za prodej alba Hurvínkovi k narozeninám
Foto Supraphon

větší prostor pro hlasovou a hereckou ekvilibristiku, na jednu pu- su hraje dvě postavy protichůdné- ho charakteru, různého věku a hlasového témbu. To se mi líbi- lo a chtěla jsem podobnou šanci. Prosila jsem Miloše, aby něco vy- myslel. Tak přišla na svět postava paní Kateřiny a já byla spokojená. Navíc jsem získala možnost hrát i jiné postavy v divadle a v dabingu.

Pravda, vždyť léta úspěšně dabu- jete Lízu v seriálu Simpsonovi...

S televizním dabingem spolu- pracuji už od svých hereckých za- čátků, kdy se ještě dabovalo živě ve studiu ve Vladislavově ulici. Za- žila jsem zlatou éru dabingu a do- stala pěkné herecké role – napří- klad v seriálu Sága rodu Forsythů. Když přibýlo povinností v divadle, už jsem to ale nestíhala. Režiséra Zdeňka Štěpána, který mě oslovil kvůli Simpsonovým, si vážím, lá- kalo mě s ním pracovat. Nikdo ale tehdy netušil, že budeme seri- ál dělat tolik let, vypadalo to na jednorázovou akci. Zнала jsem Simpsonovy ze světa, zprvu mi nebylo příliš jasné, proč jsou tak

„V Divadle Spejbla a Hurvínka bude humor vždycky laskavý, nikdy tu nenajdete brutalitu, nikdy nepoteče krev“
Foto Jarka Šnajberková

oblíbení, ani na pohled se mi při- líš nelíbili. Až když jsem do příbě- hů začala pronikat, došlo mi, v čem je jejich úžasná síla.

Kolik už bylo natočeno „hurvín- kovských“ desek?

Počkejte, podívám se do note- su: společně s reediciemi cédé- ček Miloše Kirchnera a alby, která

vyšla po jeho odchodu, je to zhru- ba padesátka desek. Devět z nich bylo platinových a patnáct zlatých. Ovšem kolik vyšlo gramofonových desek ještě před CD nosiči, to už dnes nikdo nespočítá.

Jste ráda, že se do provozu Diva- dla Spejbla a Hurvínka postupně zapojily i vaše děti?

Každý člověk chce, aby jeho dě- ti měly snazší cestu, než měl sám, a já dobře vím, že divadlo je sice krásná, ale i prokletí. Když di- vadlem žijete, podřizujete mu všechno. Obrovská odpovědnost vám někdy nedá spát. Ale mé dě- ti to chytlo, ačkoliv jsme je k di- vadlu nevedli, našly si ho samy. Vyrůstaly v divadelním prostředí, nasákly jím. Mám radost, že je tu mám. Denisa už přes deset let zajišťuje dramaturgii a píše hry, Miki nejprve ilustroval knížky S+H, pak začal navrhovat loutky a scénu, potom i psát. V únoru měla premiéru jeho hra Jak pan Spejbl prášil, kterou režisuje a k níž navrhl i výpravu.

Vydala jste knížku o své nemoci; máte pocit, že pomohla i jiným li- dem?

Věřím, že ano, mám ohlasy od nás i z Německa, kde knížka taky vyšla. Čtenáři píší, že jim pomo- hla, protože přináší poselství o tom, že čas je hojivý. Že věci se dají překonat a že nikdy není tak zle, jak se zdá v první chvíli. Člo- věk musí mít s životem trpělivost.

■ Agata Pilátová, publicistka

Starověké báje a pověsti

ZLATÝ FOND ČESKÉHO ROZHLASU

Dramatizace

Četba

Dokument

STAROVĚKÉ BÁJE A POVĚSTI

podle knihy Rudolfa Mertlika
autor dramatizace a vypravěč Pavel Soukup

Čas 4:27 hod.

mp3

V roli vypravěče Pavel Soukup

Zeus - Prometheus - Apollon -
Jitřenka, Demeter a Persefone
- Faëthon - Dionýsos - Perseus
- Herakles - Oidipus - Orfeus
a Euridike

CD mp3 299 Kč

ČESKÝ ROZHLAS
HRADEC KRÁLOVÉ

RADIO SERVIS

www.radioservis-as.cz